COLUMN JAN KUITENBROUWER

Cohen pesten – altijd leuk

Toen halverwege de verkiezingscampagne de PvdA in de peilingen begon te stijgen, ten koste van de SP, vroeg Nynke de Zoeten, Haags verslaggever van de NOS, aan premier Rutte: „Met Samsom en Roemer die om de zetels vechten, bent u de liegende, sorry, de lachende derde?" Het klonk nogal ingestudeerd, eerlijk gezegd, maar als het een oprechte verspreking was, had het er nog uitgeknipt kunnen worden, het gesprek was niet live, maar daar zag de NOS kennelijk geen aanleiding toe.

De belhamels van de televisie maken school. Eerst hadden we Bart de Graaff, toen kregen we Rutger Castricum, de VARA volgde met de Jakhalzen en inmiddels is het stadium bereikt dat ook de in naam neutrale NOS zijn vrijpostigste beentje voor zet. Het is typisch Nederlands: als in dit land iets mag, is de volgende stap al gauw dat het ook moet. (Daaraan danken wij ook de paradoxale uitdrukking 'moet kunnen'.)

Bij de persconferentie van Job Cohen in Haren zag je het ook weer. De belhamels van de media, PowNed, LuckyTV, de Jakhalzen, hebben Cohen geridiculiseerd. Cohen onderging het gelaten, trad af en schonk de belhamels daarmee een overwinning.

'Ruk je nog of neuk je al', zei de schrijfster tegen die kerel

Nu keert Cohen terug in de openbaarheid en het journaille verkneukelt zich. De belhamels van het eerste uur melden zich weer, uiteraard, en de rest, opgejut door een chef die 'ook wat meer die PowNedachtige toon' wil, ziet een mooie gelegenheid om dat eens uit te proberen. Inclusief de reporter van het *NOS-Radio 1-Journaal*, die begon met de vraag of Cohen wel genoeg verstand heeft van sociale media, en tot slot doodleuk vroeg of Cohen al ziek is van al die reporters die vragen of hij wel genoeg verstand heeft van *social media*. Alsof de steller van vraag één iemand anders was.

Het was de belhamelvraag van de dag. Je mag hopen dat er voor dit onderzoek niet naar een internetdeskundige is gezocht, maar naar iemand die leiding kan geven aan een onderzoek waarvan *social media* een der aspecten vormt. Maar daar ging het helemaal niet om! Effe Cohen pesten, dáár ging het om. En als Nynke de Zoeten het zelfs met de premier durft!?

Cohen liet het allemaal weer gelaten over zich heen komen, grimlachend als een boer met kiespijn. Als Rutger Castricum van PowNed hem eindelijk loslaat, zie je Cohen uit beeld verdwijnen met een grimas van frustratie. '*Damn!* – wéér gepiepeld.'

Dus, geachte heer Cohen, beste Job, mag ik misschien een suggestie doen?

Allereerst: *grin-and-bear-it* werkt niet. Of beter: het werkt alleen als de kijker werkelijk gelooft dat die flauwiteiten u niet raken. Zo doet uw collega Ronald Plasterk het, maar u heeft zijn acteertalent niet, vermoed ik. Bij u zie je altijd sporen van irritatie. Andere mogelijkheid: gewoon niet met de pers praten. Wijs ze tien keer af, en u zult zien, de elfde keer slaan ze een andere toon aan. Neem dus ook geen opdrachten aan die u verplichten wél met ze te praten.

Derde optie, en tegelijk de moeilijkste: zet er af en toe één op z'n nummer. IJskoud, snoeihard, recht tussen de ogen. Maar: prepareer dit zorgvuldig. Denk goed na wat u wilt zeggen, en hoe. Het moet krenkend, geestig en superieur zijn. Op een feestje was ik eens in gesprek met een bekende Nederlandse schrijfster, die werd lastiggevallen door een verslaggever van het type-Castricum. Toen ze er genoeg van had, zei ze: „Zeg, vertel eens, ruk je nog of neuk je al?" Een daverend gelach weerklonk, en het ventje was verdwenen. Dit specifieke voorbeeld zou ik niet gebruiken als ik u was, maar het is wel de categorie waarin u het moet zoeken. Kijk eens op internet onder *putdown* of *repartee*. Daar vind je hele lijsten, voor alle gelegenheden. En mocht u behoefte hebben aan maatwerk, mail gerust.

Jan Kuitenbrouwer is journalist, schrijver en presentator.

CORRECTIES EN AANVULLINGEN

Jacques Attali was nooit minister

In de inzet bij het artikel *Franse schizofrenie* (2 oktober, pagina 24 en 25) wordt Jacques Attali „oud-minister" van Frankrijk genoemd. Attali was nooit minister.

Functioneel parket van het OM in Den Haag

In het artikel *Psycholoog Stapel nu ook verdacht van subsidiefraude* (2 oktober, pagina 2) staat dat het Openbaar Ministerie in Breda het onderzoek naar Diederik Stapel bevestigt. Dit moet zijn: het functioneel parket van het Openbaar Ministerie, in Den Haag.

BEELD RUBEN L. OPPENHEIMER

Met justitie vertrekt ook billijkheid uit Zeeland

Justitie trekt zich terug uit Zeeland. Onrecht is het gevolg, waarschuwen Barbara Oomen en Nienke Slump.

Behalve naar meer blauw op straat zou de nieuwe regering ook moeten streven naar meer toga's in de buurt. Een korte afstand tot het recht is immers even belangrijk voor de veiligheid en een goede rechtspleging. Juist op dit gebied is Justitie in de afgelopen jaren een verkeerde weg ingeslagen, zoals met het samenvoegen van een groot aantal regionale rechtbanken. De trieste gevolgen hiervan ondervinden wij momenteel aan den lijve in Zeeland.

Al sinds de Middeleeuwen is er zelfstandige rechtspraak in Zeeland. Vanaf januari 2013 verliest de provincie na ruim zeshonderd jaar haar zelfstandige rechtbank. Deze wordt onderdeel van het arrondissement Zeeland-West-Brabant. Bestuur, staf en de griffie 'algemeen bestuursrecht' worden overgeheveld naar Breda.

Hierbij blijft het niet. Terwijl het ministerie van Justitie de Zeeuwen eerder verzekerde dat het reeds van zestig naar twintig medewerkers 'afgeslankte' Openbaar Ministerie (OM) in Zeeland zou blijven, heeft het OM plotseling aangekondigd zich helemaal terug te trekken uit Zeeland. Het nooit bewezen argument van 'efficiency bij schaalvergroting' wordt ook hier opgevoerd. Dit is geheel in strijd met het succesprogramma 'Justitie in de buurt', waarmee het OM in 1997 begon. De evaluatie hierover, in 2008, concludeerde: 'Elkaar zien en kennen leidt tot meer vertrouwen. Daardoor wordt er makkelijker informatie [...] gedeeld. Dit leidt dan weer tot het beter afstemmen.' Daarom is de tegengestelde beweging – weg uit een hele provincie – onbegrijpelijk.

De verminderde betrokkenheid door schaalvergroting blijkt nu al. De 'OM-helpdesk' voor de politie zit sinds kort in Breda. De Zeeuwse politie vindt sindsdien vaak letterlijk en figuurlijk 'geen gehoor'. Bredase officieren kennen de Zeeuwse situatie niet. Er zijn te veel woorden nodig. Vervolgens stuit de politie vaak alsnog op onbegrip. Dit leidt soms tot onvoldoende adequaat optreden. Geregeld belt de politie de haar bekende Zeeuwse officieren – nu dat nog kan. Die hebben immers aan een paar woorden genoeg.

Wat dit alles verder betekent, leert een bezoek aan OV9292. Als een zeedenslachtoffer uit Sluis een slachtoffergesprek heeft met een officier van justitie in Breda, kost het haar niet alleen vijf uur (retour), maar ook ten minste veertig euro voor de reis per bus, boot en trein. Hierbij spelen ook nog de culturele verschillen. Carnaval is geen ringrijden. De *Provinciale Zeeuwse Courant* is anders dan *BN DeStem*. In de recente pedofiliezaak in Westkapelle bleek het heel belangrijk dat de officier Zeeland en de Zeeuwen goed kent. Op zijn verzoek besloot de rechtbank de slachtoffers anonimiteit te bieden tijdens de openbare zitting.

Wil een officier uit Breda huiszoeking doen in Cadzand?

Voor de Zeeuwse burgers is een belangrijke randvoorwaarde voor veiligheid en kwaliteit van rechtspraak dat een betrokken Zeeuwse officier, parketmedewerker of (bestuurs)rechter in Zeeland woont én werkt. Bij de recente illegale houseparty in Kamperland was het verrekte handig dat daar een officier woonde die direct ter plaatse was. Stel je voor dat hij eerst uit, zeg, Oisterwijk had moeten komen. Huiszoekingen en aanhoudingen – van het bed lichten – vinden vaak plaats rond zes uur 's ochtends. Hoeveel zin heeft een Bredase officier in een huiszoeking in Cadzand? De kans bestaat zodoende dat er bij een strafonderzoek dichter bij Breda diepgaandere opsporingsmiddelen zullen worden ingezet dan bij een zaak uit Renesse.

De slechte Zeeuwse huizenmarkt zal er wel toe leiden dat er voorlopig nog wat officieren en ondersteunend personeel van de tegenwoordige personeelsgroep in Zeeland blijven wonen. De eerste jaren rijden er dagelijks diverse auto's op kosten van het OM in werktijd naar Breda. Hoezo efficiënt? En dan te bedenken dat er in het gebouw van de afgeslankte rechtbank Middelburg voldoende lege plaatsen beschikbaar zijn voor het OM.

Over een tijdje rijdt er nog maar één auto. Ook die rijdt uiteindelijk de provincie uit. „Wij zien hier in de provincie alleen maar achterlichten, en nooit eens koplampen", verzuchtte commissaris van de koningin Karla Peijs onlangs, toen ze sprak over de 1.600 verloren arbeidsplaatsen bij rijksdiensten die sinds 1995 vertrokken uit Zeeland. Na de rechtbank en het OM volgt onvermijdelijk de advocatuur.

De problematiek van Zeeland geldt ook voor andere regio's. Nederlanders in de regio hebben, net als Randstedelingen, recht op lokale rechtspleging door lokale magistraten en hun ondersteuners, die met hun voeten in de Zeeuwse klei staan, of het Friese veen. Dit is niet alleen efficiënter, maar ook rechtvaardiger.

Barbara Oomen en Nienke Slump werken in Zeeland, respectievelijk als hoogleraar rechten en als advocaat.

Alleen Antillianen kunnen problemen Curaçao oplossen

De politieke verdeeldheid op Curaçao wordt veroorzaakt door persoonlijke eer en patronage. Gouverneur Frits Goedgedrag moet een commissie instellen van wijze mannen en vrouwen van Aruba, Sint Maarten en Bonaire, bepleit Marcel de Jong.

De chaos op Curaçao is compleet. Dit piepjonge land binnen het Koninkrijk der Nederlanden heeft twee parlementen, twee regeringen en parlementsleden die met elkaar op de vuist gaan.

Het is zinloos om te discussiëren welke partij het recht aan haar zijde heeft. Er is altijd wel een wetsartikel uit de doos te toveren om het eigen gelijk te bewijzen. Het is tijd om te zoeken naar een oplossing voor de diepe maatschappelijke verdeeldheid op het eiland.

Veel Nederlanders vinden dat het opstappen van premier Schotte en de benoeming van Stanley Betrian tot de nieuwe minister-president een zegen is voor Curaçao. Toch valt zeer te betwijfelen of hiermee een einde komt aan de chaos. De twee parlementen die elkaar bestrijden, vertegenwoordigen beide ongeveer de helft van de kiezers.

De verdeeldheid op het eiland is diep. De verkiezingen op 19 oktober zullen hieraan niets veranderen, ongeacht de uitslag. Een oplossing kan alleen gevonden worden door ook de culturele bepaaldheid van het conflict in ogenschouw te nemen, een invalshoek die in Nederland nogal eens uit het oog verloren wordt. Politiek op Curaçao is anders dan in Nederland, met andere spelregels en andere gevoeligheden.

In de eerste plaats is het goed om te beseffen dat op Curaçao de afstand tussen politici en de bevolking erg klein is. Het is een eiland waar iedereen elkaar kent, iedereen veel van elkaar weet – vaak ook zaken die het daglicht niet kunnen verdragen – en iedereen elkaar vrijwel dagelijks tegenkomt. De beslissingen die politici nemen, hebben hierdoor altijd directe gevolgen voor hun omgeving, dus voor persoonlijke vrienden familieleden en buurtgenoten. Politici waken ervoor om deze mensen teleur te stellen. Voor hun herverkiezing zijn ze immers juist sterk van hen afhankelijk.

Van belang is ook dat de familiebanden en vriendschapsrelaties hecht zijn op Curaçao. Familieleden en vrienden leven in een gevoelig stelsel van wederzijdse verplichtingen en loyaliteit. De leden van de eigen groep hebben elkaar nodig, steunen elkaar en laten de anderen meeprofiteren bij voorspoed en welvaart. Deze onderlinge afhankelijkheid wordt gedreven door het beschermen van het eergevoel. Dit is een belangrijk aspect van de Antilliaanse cultuur.

Deze moraal beïnvloedt de mensen die een politieke functie vervullen. Zij ervaren een sterke verplichting om hun familie, vrienden en partijgenoten op de een of andere manier bij te staan. In hun positie kan dit door hen banen, belangrijke functies en geld aan te bieden. Andersom rekenen de aanhangers van een politicus op deze voorrechten. Zij hebben hem immers aan zijn zetel geholpen. Dit stelsel van patronage is diep doorgedrongen in de politieke cultuur van Curaçao.

Als een politicus moet opstappen, verliezen zijn aanhangers, vrienden en familie de mogelijkheid om deze gunsten te verkrijgen. Dit verklaart een deel van de fanatieke steun voor een politicus die moet terugtreden. Zijn vertrek betekent bovendien gezagsverlies – in de eerste plaats voor de politicus zelf, maar beslist ook voor de mensen die hem hebben gesteund. Hun aanzien en hun eergevoel zijn nauw verbonden met zijn machtspositie.

In de politiek op Curaçao bestaat geen onderscheid tussen het zakelijke en het persoonlijke vlak. De man en de bal zijn één. Een politicus die bekritiseerd wordt, ervaart dit al gauw als een aanval op zijn persoonlijke integriteit. Dit ligt gevoelig. Dat blijkt wel uit het taalgebruik dat ruziënde politici tegenover elkaar bezigen – „zet je grafkist maar klaar" en „je moeder is dom" – en het fysieke geweld dat ze soms gebruiken.

Ook de diep gewortelde wrok tegen Nederland speelt een belangrijke rol in de politiek van Curaçao. Vaak wordt hierbij verwezen naar het slavernijverleden van het eiland. De oorzaken van de armoede en misstanden op het eiland worden nog vaak gezien als het gevolg van het gedrag van de slavenhandelaren, de koloniale overheersers. Deze wrok openbaart zich in roddelen, zwartmaken en openlijke weerstand. Genoeg gezagdragers zeggen dat elke individuele Nederlander dit koloniale verleden persoonlijk met zich meedraagt.

In Nederland beschouwen politici en wetenschappers de crisis op Curaçao louter vanuit een staatsrechtelijk oogpunt. Voor de hierboven beschreven culturele aspecten hebben zij niet veel oog. Veelal sluiten ze hun analyses af met een steunbetuiging aan de beslissing van de gouverneur om een nieuwe regering te benoemen.

Het is goed om te beseffen dat dit besluit de verdeeldheid op het eiland alleen maar verder heeft verdiept. Gouverneur Frits Goedgedrag heeft een politieke keuze gemaakt. Deze keuze treft niet alleen de politici, maar ook hun aanhangers en hun directe persoonlijke omgeving.

Zo is Goedgedrag onderdeel geworden van de strijd. Zijn autoriteit is kwetsbaar geworden. Hij had als onafhankelijk gezagsdrager boven de partijen moeten blijven staan. Het zal hem veel moeite kosten om zijn gezag terug te winnen, zeker nu de afgezette premier hem op de Venezolaanse televisie heeft betiteld als „de laatste koloniale figuur op Curaçao die gebruik heeft gemaakt van macht die hij niet heeft".

Toch heeft Goedgedrag nog steeds de sleutel tot een oplossing in handen. Hij kan, als institutie van het Koninkrijk der Nederlanden, een commissie van wijze mannen en vrouwen benoemen. Deze moet worden gedragen door beide parlementen.

Nederlanders moeten geen deel uitmaken van deze commissie, omdat zij geen enkel benul hebben van de culturele gevoeligheden in de politieke arena en omdat zij toch altijd zullen worden bekeken als koloniaal.

Curaçaoënaars moeten evenmin plaatsnemen in zo'n commissie. Zij zijn, hoe dan ook, altijd partij in de strijd. De commissie kan alleen succesvol zijn als ze bestaat uit gezaghebbende mannen en vrouwen van Aruba, Sint Maarten en Bonaire. Zij begrijpen de culturele bepaaldheid van het conflict en hebben tegelijkertijd voldoende afstand om de verdeelde politici en bevolking van Curaçao tot het besef te brengen dat het landsbelang van hun eiland eindelijk eens voorop moet staan.

Marcel de Jong is voormalig verslaggever van het *Algemeen Dagblad* op Bonaire, publicist en schrijver van de roman *Tropenkolder*.

BRIEVEN

Eén minister voor handel en ontwikkelingshulp

Als de geruchten juist zijn, denken de VVD- en PvdA-onderhandelaars aan een minister van Buitenlandse Handel of een minister van Ontwikkelingssamenwerking (NRC Handelsblad, 27 september). Natuurlijk kunnen door de bezuinigingen niet beide posten worden bezet. Er moet dus gekozen worden. Dat is jammer. Zo wordt er geen recht gedaan aan het belang van beide onderwerpen.

Handel en ontwikkeling zijn steeds sterker met elkaar verweven. Daarom stel ik voor om een minister van Internationale Samenwerking te benoemen. Deze minister zou vooral meer coherentie moeten aanbrengen in ons buitenlands beleid. Denk aan het bevorderen van eerlijke handel, mensenrechten en milieubescherming bij het hele beleid van de Nederlandse regering. Zo geven we enerzijds ontwikkelingsgeld uit aan armoedebestrijding en tegelijkertijd geven we ontwikkelingslanden weinig kans zich economisch te ontwikkelen, door onze importheffingen en oneerlijke concurrentie op hun markten.

GUIDO HULSHOFF
Amsterdam

Kamerlid moet gewoon te rade gaan bij lobbyisten

Camil Driessen schrijft dat Kamerleden vinden dat ze meer ondersteuning – dus geld van de belastingbetaler – moeten krijgen om hun werk naar behoren te kunnen verrichten (NRC Handelsblad, 27 september).

Kamerleden moeten niet met het ambtelijk apparaat willen concurreren in kennis en kunde. Het is hun werk om accenten c.q. verbeteringen aan te brengen in het beleid van de regering, aan de hand van het verkiezingsprogramma en eventueel het Regeerakkoord.

Het beter willen weten dan experts op de ministeries, die zich fulltime bezighouden met dossiers, is onwenselijk en onmogelijk. Dit verschil valt niet op te lossen met het aannemen van een extra pas afgestudeerde *eager young beaver* in het zijkamertje van de afgevaardigde.

Als een Kamerlid expertise nodig heeft om een wetsontwerp te doorgronden, volstaat het om lobbyisten van voor- en tegenstanders van het voorstel te verzoeken de nodige achtergrondinformatie te verstrekken. Die lobbyisten zijn er dan al maanden, zo niet jaren, over in de slag met de ambtenaren die het wetsvoorstel hebben voorbereid. Waarom zou een Kamerlid dit allemaal overdoen, of dit zelfs verlangen van een pas afgestudeerde medewerker?

FLORUS WIJSENBEEK
Achtereenvolgens ambtenaar, lid van het Europees Parlement voor de VVD (1984-1999) en lobbyist bij European Public Affairs Advisors

Wat moet ik dán doen om studenten te motiveren?

„Is dit college verplicht?", vroeg een student me voor aanvang van het hoorcollege 'correct Nederlands' op de School voor Journalistiek in Utrecht. „Nee, geen enkel hoorcollege is verplicht", zei ik. „Dan ben ik dus voor niks gekomen", zei hij.

Het eerste hoorcollege, als veel eerstejaarsstudenten nog denken dat het verplicht is, zit met zo'n zestig studenten aardig vol. Daarna treedt telkens een halvering op. In het derde en laatste hoorcollege zijn er nog enkele tientallen over van de negentig. De werkgroepen vertonen hetzelfde patroon. Gisteren waren er negen van de negentig. Aan hoge spelvaardigheid kan het niet liggen. Ruim eenderde zakt voor de toets.

Is dit een te gemakkelijke kritiek op de luie student, met voorbijgaan aan de matige kwaliteit van veel onderwijs, zoals Floor Rusman suggereert (Opinie, 2 oktober)? Zijn de hoorcolleges te weinig uitdagend, afwisselend, inspirerend, stimulerend, activerend of urgent?

Ik presenteer geen deprimerende verzameling regels en regeltjes met uitzonderingen en uitzonderingetjes. Zo laat ik studenten met rode en groene kaartjes hun mening geven over de correctheid van tientallen spellingen. In een filmpje reflecteert kabouter Wesley op dt-fouten en behandelen Van Kooten en De Bie het verschil tussen 'dat' en 'wat'. We eindigen altijd met twee wedstrijddicteetjes.

Toch is dit kennelijk niet uitdagend, afwisselend, inspirerend, stimulerend, activerend of urgent genoeg. De overgrote meerderheid blijft thuis. Wat moet ik dán doen om hedendaagse jongeren te trekken? Wie het weet, mag het zeggen. Ik ben overal voor in.

GERARD SWEEP
Docent schrijvende pers op de School voor Journalistiek aan de Hogeschool Utrecht

Wel degelijk bewijs voor het effect van *mindfulness*

Frits Abrahams reageert op een interview met mij in *Trouw*, over de toepassing van *mindfulness based* interventies in de gezondheidszorg (NRC Handelsblad, 2 oktober). Hij suggereert dat mindfulness niet voldoende berust op gedegen wetenschappelijk onderzoek om te kunnen worden toegepast in ziekenhuizen en poneert dat het „vooral een kwestie [is] van geloven – net als vroeger in Onze Lieve Heer".

Jacob Piet en zijn collega's van de Universiteit van Aarhus hebben onlangs een meta-analyse gedaan van gerandomiseerde, gecontroleerde onderzoeken naar mindfulness bij mensen met een terugkerende depressie. Uit vijf onderzoeken bij in totaal 408 deelnemers bleek mindfulness het risico op een nieuwe depressie te verminderen met 34 procent. Bij mensen met een voorgeschiedenis van drie of meer depressieve periodes lag dit percentage zelfs op 43. Uit de twee onderzoeken die mindfulness met antidepressiva vergeleken, bleek dat mindfulness zeker zo goed werkt als medicijnen.

Overigens heb ik niets tegen mensen die zich laten inspireren door een van de wijsheidstradities die onze wereld rijk is, waaronder het geloof in Onze Lieve Heer. Behalve veel ellende is hieruit ook veel goeds voortgekomen.

ANNE SPECKENS
Hoogleraar psychiatrie aan het UMC St Radboud, Nijmegen

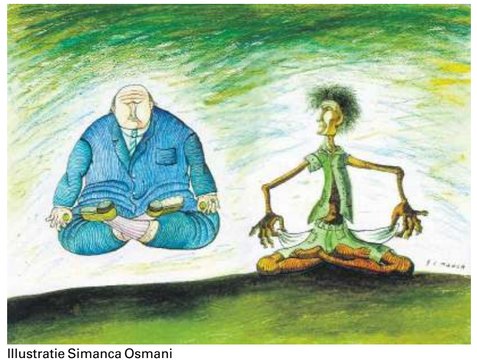

Illustratie Simanca Osmani

Mindfulness heeft niets met geloven te maken

'Geloven', luidt de titel van de column van Frits Abrahams. Hij veegt spottend de vloer aan met hoogleraar psychiatrie Anne Speckens en met een 2.500 jaar oude meditatietechniek: *mindfulness*, oftewel Vipassana. Hiermee maakt hij het te bont.

Mindfulness is een praktische training om met de dagelijkse werkelijkheid om te gaan die niets van doen heeft met 'geloven'. De verbannen Vietnamese monnik Thich Nhat Hanh is een van de vele leraren die mindfulness onder de aandacht hebben gebracht in het Westen.

Abrahams zou eens een boek moeten lezen van Tich Nhat Hanh, Eckhart Tolle of de Dalai Lama! Of kijk naar Cesar Milan, de *dog whisperer*. Ook hij brengt mindfulness in de praktijk.

KARINA VAN DER VELDEN
Amsterdam